

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

5. An opinio superior obstet Eminentissimis Cardinalibus, vel Romanis
Baronibus, qui cum stemmatibus Imperatoris, Regis Hispaniae, Galliae, &c.
appositis, in eorum Palatiis, videntur profiteri stare se ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

RESOL. IV.

Respondetur ad argumenta adducta pro affirmativa sententia. Et quaeritur, an per solutionem census, quae fit Romanae Ecclesiae, probetur exemptio à iurisdictione Episcoporum? Ex p. 10. tract. 7. Ref. etiam, 4.

Sup. omnibus responsionibus adductis in hac Ref. lege fundamenta posita in prima Ref. huius tract. quae hic est supra Ref. etiam prima.

§. I. **E**X his omnibus patet responsio ad omnia fundamenta, quae pro stabilenda affirmatiua sententia apposta sunt supra in Resol. 1. Quamuis enim protectio iurisdictionem non tribuat, nec dominium probet, aut à iurisdictione ordinarij eximat, per supra allegata, nõ tamen indè deduci potest, quòd temere subditis liceat protectorem euocare vel suscipere, cum id multis alijs in rebus; vt liquet ex supra dictis rationibus, proprijs dominis praedicare possit. Quia propter, quoniam sub huiusmodi titulis periculose peccari solet, & sub umbra protectionis clientes in seruitutem trahi (cuius non aliquid dedoler lex 7. in. fin. ff. de capt. fiunt, inquit, apud nos rei ex ciuitatibus Fœderatis, & in eos damnatos animaduertimus) visum est Summis Pontificibus necessarium in Ecclesiasticis excindere radices, vnde fraudes, Ecclesiarum praedictis nasci possunt: adedque Praesulibus, alijsque Ecclesiasticis discrete vitium est, ne transeant, Ecclesiarumque suam in clientelam alicuius, protectionem aut aduocaciam concedant cap. 2. de reb. Eccles. non alien. in 6.

2. Itaque nunc tantum restat respondere ad iura Canonica. & Leges ciuiles in contrarium adductas. Et ad cap. *Recepimus extra de priuileg.* quod praecipue allegari ad hanc rem solet, dico quòd illud nostram non stringit sententiam, quae de non requisito domini consensu disputat; allegatum autem capitulum strictè loquitur in casu, quo ipse Papa protector electus fuerat; & quaesitum in eo principaliter fuerat. An per solutionem census, quae fit Romanae Ecclesiae, probetur exemptio à iurisdictione Episcoporum? Et rescripsit Alexander Pontifex, quòd sicut non omnes specialiter Beati Petri iuris exsistent annuatim, Apostolicae Sedi censum exsoluunt, ita non omnes Consulares ab Episcoporum subiectione habeantur immunes. Inspecienda ergo priuilegia Ecclesiarum, & ipsorum tenorem diligentius attendendū: vt si fuerit deprehensum, quòd Ecclesia, quae censum soluit, specialiter B. Petri iuris existat, & ad iudicium perceptae libertatis census annuus conferatur, non immeritò speciali possit praerogatiua gaudere, si verò ad iudicium perceptae protectionis Census persoluatur Ecclesiae Romanae, non ex hoc iuri diocesani Episcopi aliquid videri subtractum. Itaque nihil reperitur in allegato cap. *Recepimus*; quod pro affirmantium opinione fulcienda, facere possit. Et ita ad hunc Textum respondet Dominicus Arumæus ad auream Bullam Caroli IV. discurs. 6. cap. 15. n. 2. vbi sic ait: Quod enim ad cap. *Recepimus extra de Priuileg.* attinet, nihil id aliud innuit, quam per solutionem census annui, quae fieri Romanae Ecclesiae solet, non probari exemptionem à iurisdictione Episcopi, quod sanè nostram non afficit sententiam, quae an infcio, imò inuito domino, census honorarij annui loco persolui aliquid alteri possit collimat. Qua de re oppositum cap. *non agit*, si quidem an census ille pro patrocinio, vel qua alia de causa, & an inuito Episcopo Ecclesiae Romanae persolutus sit, non insinuat: similiter non obstat cap. *Ex parte eod.* Loquitur enim de iis, qui recepti sunt sub protectione Papae, dicitque eos per hoc ab Episcoporum suorum potestate minimè extrahi. Nam etiam sine speciali receptione vniuersalis potestatis iuritu eidem subiecti sunt, Hucusque Arumæus.

3. Ad leges verò ciuiles adductas respondeo cum Magero de aduocacia a mata, cap. 6. num. 389. quòd ad §. *finale in l. de rectorum ff. de rei milit. attinet*, clarum esse illum loqui de delictoribus militiae capite puniendis, qui Praefectum, vel Magistratum militiae, cum possent, non protexerunt: nec vllam ibi fieri mentionem de libertate Subditorum in eligendis protectoribus: palam est. Praeterea protectores, quorum fit mentio leg. 1. C. de excus. nam lib. 10. & tit. singulari. Cod. de domest. & protectoribus lib. 12. erant ex aruata malitia delicti, qui defendendi, & protegendī causa Principi semper erant à latere, qui que, vt ipse Imperator ait, leg. 9. Cod. Theod. eod. tit. protegendī lateris nostri sollicitudinem patiuntur. Vide Cuiac. titul. de Domest. & protect.

RESOL. V.

An opinio superior obstat Eminentissimis Cardinalibus, vel Romanis Baronibus, qui cum stigmatibus Imperatoris, Regis Hispaniae, Galliae, &c. appositis in eorum Palatijs videntur profiteri, stare se sub protectione dictorum Principum?

Et quid, si in rigore insignium appositio in Palatio Cardinalium, & Baronum demonstrat ipsos sub stricta protectione illorum Regum stare, & non tantum ad ostendendum animi propensionem in talem, vel talem Regem?

Et docetur prohibitum esse, ne Praelati Ecclesiarum sibi commissarum bona immobilia, aut iura Laicis submittant, aut subiciant, nec etiam ex ipsis Patronos, vel Aduocatos perpetuo, vel ad tempus non modicum constituant, &c. Ex part. 10. tract. 7. Ref. etiam 5.

§. I. **Q**ui negatiuum sententiam superius adductam tenent, haec non approbant: nam vt diximus, putant, quòd ex hoc auctoritas, & obedientia veri domini, non parum minuat: imò iniuria quodammodo afficiatur dominus, dum pro tali reputatur, qui tanti non sit animi, ac potentiae, vt suos tueri possit. Licet enim protectio à iurisdictione non eximat; est tamen plerumque Politicis ad stipulantibus, initium iurisdictionis. Adde, quòd de Eminentissimis Cardinalibus adest maior difficultas, stant Bulla Gregorij X. vt obseruat Gregorius Becht. in Tract. de securitate, & saluo conductu. c. 10. Quod probatur, vt supra cursim tetigimus, ex cap. *Hoc consultiissimo de rebus Ecclesiae non alienandis in 6.* vbi ad litteram prohibetur, ne Praelati Ecclesiarum sibi commissarum bona immobilia, vel iura Laicis submittant, aut subiciant, nec etià ipsos in patronos, vel aduocatos perpetuo, vel ad tempus non modicum constituant; nisi vltra Capituli consensum, Apostolicae quoque Sedis licentia specialis accedat. Quod quidem ad strictè prohibetur, vt si contractus aliter factus fuerit; tamen si iurisdictioni accessione, aut poenae adiectione vallatus fuerit; is tamen viribus omninò careat, nec vllum ius praescribendi tribuere intelligatur. Quem textum ita simpliciter intellexisse videtur Zafius in Compend. feud. part. 10. de feud. amiff. post n. 55. dicens, huiusmodi aduocatos non esse perpetuos, sed reuocabiles; nisi Summi Pontificis pacifcenda protectionis vnione, consensus accesserit; per Text. in cap. *Hoc consultiissimo*. Vide etiam Henricum Rosenthal in Synops. de feudis, cap. 4. concl. 14. num. 5. expressè adsecrantem, hodie ob prohibitionem iuris Canonici, Praelatos non posse assumere Laicos in aduocatos, & protectores per Textum in cap. 1. de rebus Ecclesiae non alienand.

2. Verum

3. Verum qui tenent partem affirmatiuam, omnia hæc negabunt; quia nec aduocatus, vt dictum est, vel protector per ius protectionis nanciscitur aliquod dominium per capit. *Præterea 23. de iur. patronar. cap. In singul. Regnis de statu monach Baldus in leg. fin. c. de edit. diu. Adr. tollend. Butrus in cap. Examinata de iudic. num. 11. Panormitanus in cap. Quia Clerici de iur. patron. Hostiensis in Summa de iur. patron. s. Quid competat, Duarenus de Sacr. Eccles. in iur. lib. 5. cap. 4. post princ. Sed ius protectionis secum adfert, vt Clientes contra vim, & violentiam aliorum defendantur, leg. non dubio. s. 1. ff. de capit. & postlim. reu. Bud. in leg. Herennius ff. de iust. Mqdest. Dist. consil. 43. num. 20. Nec videtur obstat, quod Episcopis, & Prælati, absque consensu Papæ seculari protectorem suscipere non liceat: nam, vt obseruat Magerus de aduocacia armata, capite 6. n. 416. qui attente considerat, videbit textum illum non loqui de simplici iure aduocatiæ, seu protectionis, quæ hoc est, de quo nos tractamus; sed de quadam alienatione rerum immobilium seu iurium Ecclesiæ, quæ fit sub prætextu aduocatiæ intelligendum esse; & in effectu dumtaxat Summum Pontificem ibi prohibere, ne Prælati bona immobilia, vel iura Ecclesiarum, Laicis submittant, aut subiciant; constituendo illos perpetuos aduocatos, vel ad tempus non modicum; recognoscendo talia bona ab ipsis, tanquam aduocatis; siue proficundo se ab illis ea, tanquam à superioribus, tenere. Cum omnibus hisce modis, ratione textus, inducatur alienatio quædam, & feruitus, vt post Gloss. Archidiaconus Gemin. Ancharan. & Franc. loco infra alleg. consulendo docuit Georg. Euerh. consil. 56. num. 4. 6. & 7. Ex qua declaratione satis colligitur, simplex, & citra rerum Ecclesiasticarum alienationem; constitutum aduocatiæ ius à Gregorio Papa in d. cap. 2. non improbari: nec ab eodem prohiberi, quominus Ecclesiastici Antistites, rebus Ecclesiæ ita ferentibus, protectores absque licentia Papæ constituere, ac suscipere possint; prout in hunc sensum ibi declarat Glossa in verb. speciali, & in verb. Aduocando Archidiaconus ibi num. 4. Dominicus de S. Gemin. col. 2. ad fin. Petr. de Anchar. num. 1. Phil. Franc. num. 4. & scit, quod etiam sine vlla Summi Pontificis requisitione ius protectionis Ecclesiasticarum personarum & rerum, vt plurimum conferatur Laicis, non refragantibus ipsis Canonibus: vt patet in cap. Generali 13. de Elect. in 6. item in capit. Pen. extr. de penis, vbi Textus rotundus; ibique Abbas col. fin. bis hoc notat, & in multis alijs.*

3. At, vt verum fatear, ego puto omnia supra dicta nihil obstat, nec efficere contra Eminentissimos Cardinales, neque contra Barones Romanos; quia appositio illa stemmatum Regis Hispaniæ, Galliæ &c. in suis palatijs, non constituit protectionem, de qua est questio inter Doctores, & de qua nos loquuti sumus in hoc Tractatu: sed est quædam extrinseca demonstratio se bene affectos esse huic, vel alteri Regi. Confirmatur; quia sicuti plures alij; hic Romæ apponunt in eorum domibus insignia di-

ctorum Cardinalium, & Baronum; & tamen non ex hoc sequitur ipsos se subicere illis tanquam clientes, & recipere eos in protectores ea subiectione, de qua in hoc Tractatu loquuti sumus: ita idem dicendum est de Cardinalibus, & Baronibus erga Reges, Quod etiam confirmatur secundo, nam ius protectionis, de quo loquimur, perficitur scriptura, instrumentis clientelaribus, cum pactis, & cum quibusdam obligationibus inter patronos, & clientes, &c. vt videre est apud citatos Doctores pro sententia negatiua, & affirmatiua: quæ quidem omnia non intertunt in casu nostro inter Cardinales, & Barones cum Regibus. Ergo &c.

4. Verum etiam si in rigore hæc Insignium appositio in Palatijs Cardinalium & Baronum demonstraret ipsos sub stricta protectione illorum Regum stare; adhuc aliqui putant nostram sententiam contra illos non obstat; quia, vt obseruat Magerus de Aduocat. armata, cap. 6. num. 574. in terminis casus nostri subditis patroni electio eo etiam casu permilla censetur, quo ij, scientibus tacentibus, & non contradicentibus dominis suis ordinarijs, tutelam alicuius potentioris efflagitant: eò quod scientes actum, quem contradicendo impedire poterant; si taceant, pro consentientibus habeantur; per text. in leg. final. ff. quod cum eo, gloss. capit. Is qui tacet, de regul. iur. lib. 6. gloss. Caius 39. ff. Pignor. att. gloss. leg. Fideiusfor. 26. s. Pater. verb. manifestum ff. de pignor. gloss. capite 2. verb. tacuerit. dist. 26. gloss. capite 3. ext. de his qua sunt à Pralat. sine consens. Capituli Ias. leg. qua dotis 33. num. 76. ff. solut. matr. Tiraquellus, in tract. de viroque retractu s. 9. gloss. 3. num. 16. Unde regula communis est, quando geritur actus pertinens ad alicuius partis commodum, incommodum vel præiudicium, & sciens illum non improbat; videtur eum tacite approbare, secundum Bartolum in leg. quo enim ff. rem ratam haberi per. leg. si absente Cod. s. cert. per. Et loquitur ibi Bartolus, quando actus est gestus in absentia partis, quæ postea habuit notitiam, nam si non contradicit, approbare videtur. Ergo, vt patet, cum Summus Pontifex hæc omnia sciat, & non prohibeat, videtur illa concedere, & consentire.

5. Sed ego proflus existimo, Pontificem nunquam consentire, & concedere, vt talia facientes se constituent sub stricta protectione Regum, de qua loquuti sumus. Solum ergo permittit illos talia facere ad ostendendam animi propensionem in talem, vel talem Regem, quatenus vel tales Cardinales sunt nati in eorum Regnis, vel exercent aliqua munia spectantia ad dicta Regna, vel sunt Cardinales aut Barones de dictis Regibus benemeriti. Et quidem nemo cordatus potest credere, quod Rex Hispanus permitteret aliquem suum Dynastam se subicere protectioni, & clientelæ Regis Galliæ, & è contra. Ergo neque credendum est, quod Summus Pontifex vnquam esset permissurus Cardinales, & Barones Romanos in aduocatiam aliorum Principum se constituere.